

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2016. gada 5. aprīlī *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Policijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās — Pamatlēmums 2002/584/TI — Eiropas apcietināšanas orderis — Atteikšanās izpildīt pamati — Eiropas Savienības Pamattiesību harta — 4. pants — Necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās aizliegums — Apcietinājuma apstākļi izsniegšanas dalībvalstī

Apvienotās lietas C-404/15 un C-659/15 PPU

par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Federālās zemes Augstākā tiesa Brēmenē, Vācija) iesniedza ar lēmumiem, kas pieņemti 2015. gada 23. jūlijā un 8. decembrī un kas Tiesā reģistrēti attiecīgi 2015. gada 24. jūlijā un 9. decembrī, tiesvedībā attiecībā uz Eiropas apcietināšanas orderu izpildi, kas ir izsniegti pret

Pál Aranyosi (C-404/15),

Robert Căldăraru (C-659/15 PPU).

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks A. Ticano [*A. Tizzano*], palātu priekšsēdētāji L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*] un D. Švābi [*D. Švābi*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*], E. Juhāss [*E. Juhász*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*], M. Safjans [*M. Saffjan*] (referents), M. Bergere [*M. Berger*], A. Prehala [*A. Prechal*], E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*], M. Vilars [*M. Vilaras*] un J. Regans [*E. Regan*],

ģenerālvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretārs M. Aleksejevs [*M. Alekseev*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2016. gada 15. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza

— *P. Aranyosi* vārdā – *R. Chekerov, Rechtsanwältin*,

— *R. Căldăraru* vārdā – *J. van Lengerich, Rechtsanwalt*,

— *Generalstaatsanwaltschaft Bremen* vārdā – *M. Glasbrenner, Oberstaatsanwalt*,

— Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *M. Hellmann*, kā arī *J. Kemper*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – vācu.

- Čehijas valdības vārdā – *M. Smolek* un *J. Vláčil*, pārstāvji,
 - Īrijas vārdā – *E. Creedon*, *L. Williams* un *G. Mullan*, kā arī *A. Joyce*, pārstāvji,
 - Spānijas valdības vārdā – *M. A. Sampol Pucurull*, pārstāvis,
 - Francijas valdības vārdā – *F.-X. Bréchet*, *D. Colas* un *G. de Bergues*, pārstāvji,
 - Lietuvas valdības vārdā – *D. Kriaučiūnas* un *J. Nasutavičienė*, pārstāvji,
 - Ungārijas valdības vārdā – *M. Fehér*, *G. Koós* un *M. Bóra*, pārstāvji,
 - Nīderlandes valdības vārdā – *M. Bulterman* un *J. Langer*, pārstāvji,
 - Austrijas valdības vārdā – *G. Eberhard*, pārstāvis,
 - Rumānijas valdības vārdā – *R. Radu* un *M. Bejenar*, pārstāvji,
 - Apvienotās Karalistes valdības vārdā – *V. Kaye*, pārstāve, kurai palīdz *J. Holmes*, *barrister*,
 - Eiropas Komisijas vārdā – *W. Bogensberger* un *R. Troosters*, pārstāvji,
- noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2016. gada 3. marta tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmuma 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV L 190, 1. lpp.), kurā grozījumi ir izdarīti ar Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmumu 2009/299/TI (OV L 81, 24. lpp.; turpmāk tekstā – “Pamatlēmums”), 1. panta 3. punktu, 5. pantu un 6. panta 1. punktu.
- 2 Šie lūgumi tika iesniegti saistībā ar divu Eiropas apcietināšanas orderu, ko attiecīgi 2014. gada 4. novembrī un 31. decembrī ir izdevis *Miskolci járásbírószág* (Miškolcas rajona tiesa, Ungārija) izmeklēšanas tiesnesis pret *P. Aranyosi*, kā arī viena Eiropas apcietināšanas ordera, ko 2015. gada 29. oktobrī ir izdevusi *Judecătoria Făgăraş* (Fegerašas Pirmās instances tiesa, Rumānija) pret *R. Căldăraru*, izpildi Vācijā.

Atbilstošās tiesību normas

ECPAK

- 3 Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kas parakstīta 1950. gada 4. novembrī Romā (turpmāk tekstā – “ECPAK”), 3. pantā “Spīdzināšanas aizliegums” ir noteikts:

“Nevienu cilvēku nedrīkst pakļaut spīdzināšanai vai cietsirdīgi vai pazemojoši ar viņu apieties vai sodīt.”

- 4 ECPAK 15. pantā “Atkāpes ārkārtējā stāvokļa laikā” ir paredzēts:

“1. Kara vai kāda cita ārkārtēja sabiedriska stāvokļa gadījumā, kas apdraud nācijas dzīvi [pastāvēšanu], jebkura Augstā Līgumslēdzēja Puse var veikt pasākumus, kas atkāpjas no saistībām, ko tā uzņēmusies šīs Konvencijas ietvaros, tai apjomā, ko neizbēgami prasa situācijas ārkārtas raksturs, ar noteikumu, ka šie pasākumi nav pretrunā ar citām tās saistībām, ko nosaka starptautiskās tiesības.

2. Šī nosacījuma ietvaros nedrīkst būt atkāpju no [...] 3. [...] panta nosacījumiem.

[..]”

- 5 ECPAK 46. panta “Spriedumu saistošais spēks un to izpilde” 2. punktā ir noteikts:

“Galīgais [Eiropas Cilvēktiesību] Tiesas [turpmāk tekstā – “ECT”] spriedums tiek nodots Ministru Komitejai, kura uzrauga tā izpildi.”

Savienības tiesības

Harta

- 6 Saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 1. pantu “Cilvēka cieņa”:

“Cilvēka cieņa ir neaizskarama. Tā ir jārespektē un jāaizsargā.”

- 7 Hartas 4. pantā “Spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodu aizliegums” ir noteikts:

“Nevienam nedrīkst pakļaut spīdzināšanai, necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei vai sodiem.”

- 8 Paskaidrojumos attiecībā uz Pamattiesību hartu (OV 2007, C 303, 17. lpp.; turpmāk tekstā – “Paskaidrojumi attiecībā uz Hartu”) ir precizēts, ka “Hartas 4. pantā minētās tiesības ir tiesības, ko garantē [ECPAK] 3. pants, kas izteikts tādiem pašiem vārdiem [...]. Tāpēc saskaņā ar Hartas 52. panta 3. punktu šim pantam ir tāda pati nozīme un piemērojums kā minētajam [ECPAK] pantam”.

- 9 Hartas 6. pantā “Tiesības uz brīvību un drošību” ir noteikts:

“Ikvienam ir tiesības uz personas brīvību un drošību.”

- 10 Hartas 48. panta “Nevainīguma prezumpcija un tiesības uz aizstāvību” 1. punktā ir paredzēts:

“Ikvienu apsūdzēto uzskata par nevainīgu, kamēr vaina nav pierādīta saskaņā ar likumu.”

- 11 Hartas 51. panta “Piemērošanas joma” 1. punktā ir noteikts:

“Šīs Hartas noteikumi attiecas uz Savienības iestādēm un struktūrām, ievērojot subsidiaritātes principu, un uz dalībvalstīm tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus. [...]”

- 12 Hartas 52. panta “Tiesību un principu piemērošana un interpretēšana” 1. punktā ir paredzēts:

“Visiem šajā Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos, un tajos jārespektē šo tiesību un brīvību būtība. Ievērojot proporcionalitātes principu, ierobežojumus drīkst uzlikt tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības.”

Pamatlēmums

13 Pamatlēmuma preambulas 5.–8., 10. un 12. apsvērums ir izteikti šādā redakcijā:

- “(5) [...] Ieviešot jaunu, vienkāršotu sistēmu, saskaņā ar kuru notiesātas vai aizdomās turētas personas nodod sodu izpildei vai kriminālvajāšanai, būs iespējams izvairīties no sarežģītības un iespējamās kavēšanās, kas piemīt pastāvošajām izdošanas procedūrām. [...]”
- (6) Eiropas apcietināšanas orderis, kuru paredz šis pamatlēmums, ir pirmais konkrētais pasākums, ar kuru krimināltiesību jomā īsteno savstarpējas atzišanas principu, kuru Eiropadome raksturojusi kā tiesu iestāžu sadarbības “stūrakmeni”.
- (7) Tā kā, darbojoties vienpusēji, dalībvalstis nespēj pilnībā sasniegt mērķi aizvietot daudzpusējo izdošanas sistēmu, kuras pamatā ir 1957. gada 13. decembra Eiropas Konvencija par izdošanu, un šis mērķis tā apjoma un rezultātu dēļ ir vieglāk sasniedzams Savienības līmenī, tad Padome var noteikt pasākumus saskaņā ar subsidiaritātes principu, kā noteikts [LES] 2. pantā un [EKL] 5. pantā [...]. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionālītātes principu šis pamatlēmums nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs šā mērķa sasniegšanai.
- (8) Nolēmumiem par Eiropas apcietināšanas ordera izpildi ir jābūt pakļautiem pietiekamai kontrolei, kas nozīmē, ka dalībvalsts tiesas iestādei, kurā pieprasītā persona ir apcietināta, būs jāpieņem lēmums par tās nodošanu.

[..]

- (10) Eiropas apcietināšanas ordera mehānism[a] pamatā ir augsta dalībvalstu savstarpēja uzticība. Tā īstenošanu var apturēt tikai gadījumā, ja viena no dalībvalstīm nopietni un vairākkārt pārkāpj principus, kas paredzēti [LES] 6. panta 1. punktā [...] [pēc grozījumiem – LES 2. pants], ko konstatē Padome, ievērojot [LES] 7. panta 1. punktu [pēc grozījumiem – LES 7. panta 2. punkts], ar sekām, kas izklāstītas attiecīgā līguma 7. panta 2. punktā.

[..]

- (12) Šajā pamatlēmumā ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti [LES] 6. pantā [...] un atspoguļoti [...] [H]artā, īpaši tās VI nodaļā [...]. Neko šajā pamatlēmumā nevar interpretēt kā aizliegumu atteikt tādas personas nodošanu, par kuru izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, ja, pamatojoties uz objektīviem apstākļiem, ir iemesls domāt, ka minētais apcietināšanas orderis ir izsniegts, lai veiktu personas vajāšanu vai sodīšanu tās dzimuma, rases, reliģijas, nacionālās izcelsmes, valstiskās piederības, valodas, politisko uzskatu vai seksuālās orientācijas dēļ, vai ka šīs personas stāvokli varētu pasliktināt kāda no šiem iemesliem dēļ.

[..]”

14 Pamatlēmuma 1. pantā “Eiropas apcietināšanas ordera definīcija un pienākums to izpildīt” ir noteikts:

“1. Eiropas apcietināšanas orderis ir tiesas nolēmums, ko izsniedz dalībvalsts, lai cita dalībvalsts apcietinātu un nodotu pieprasīto personu kriminālvajāšanas veikšanai vai lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu, vai arī lai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli.

2. Dalībvalstis izpilda ikvienu Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz savstarpējas atzišanas principu un saskaņā ar šī pamatlēmuma noteikumiem.

3. Šis pamatlēmums groza [negroza] pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kā tie minēti [LES] 6. pantā.”

15 Pamatlēmuma 3., 4. un 4.a pantā ir noteikti Eiropas apcietināšanas ordera obligātas un fakultatīvas neizpildes pamati.

16 Pamatlēmuma 5. pantā “Garantijas, kas izsniegšanas dalībvalstij jāsniedz īpašos gadījumos” ir paredzēts:

“Izpildes dalībvalsts tiesībās var noteikt, ka izpildes tiesu iestāde izpilda Eiropas apcietināšanas orderi ar šādiem nosacījumiem:

[..]

2) Ja par nodarījumu, uz kura pamata Eiropas apcietināšanas orderis ir izsniegts, ir paredzēts brīvības atņemšanas sods vai piespiedu līdzeklis uz mūžu, tad minētā apcietināšanas ordera izpildi var pakļaut nosacījumam, ka izsniegšanas dalībvalsts tiesību sistēma paredz noteikumus, kas ļauj pārskatīt noteikto sodu vai līdzekli pēc pieprasījuma vai vēlākais pēc 20 gadiem, vai kas ļauj piemērot apžēlošanas pasākumus, ko saskaņā ar izsniegšanas dalībvalsts tiesībām vai praksi personai ir tiesības lūgt ar mērķi neizpildīt šādu sodu vai līdzekli;

3) Ja persona, attiecībā uz kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis tās kriminālvajāšanai, ir izpildes dalībvalsts pilsonis vai rezidents, tad nodošanu var pakļaut nosacījumam, ka personu, pēc tās nopratināšanas, nogādā atpakaļ izpildes dalībvalstī, lai izciestu brīvības atņemšanas sodu vai piespiedu līdzekli, kas tai piespriests izsniegšanas dalībvalstī.

17 Pamatlēmuma 6. pantā “Kompetento tiesu iestāžu noteikšana” ir noteikts:

“1. Izsniegšanas tiesu iestāde ir izsniegšanas dalībvalsts tiesu iestāde, kas ir kompetenta izsniegt Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz šīs valsts tiesību aktiem.

2. Izpildes tiesu iestāde ir izpildes dalībvalsts tiesu iestāde, kas ir kompetenta izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz šīs valsts tiesību aktiem.

3. Katra dalībvalsts informē Padomes ģenerālsekretariātu par kompetento iestādi saskaņā ar tās tiesību aktiem.”

18 Pamatlēmuma 7. pants “Centrālās iestādes iesaistīšana” ir izteikts šādā redakcijā:

“1. Katra dalībvalsts var izraudzīties centrālo iestādi vai, ja tās tiesību sistēma to pieļauj, vairākas centrālās iestādes, kas palīdz kompetentajām tiesu iestādēm.

2. Dalībvalsts var, ja tas ir vajadzīgs tās tiesu sistēmas organizācijas dēļ, paredzēt centrālajai iestādei (centrālajām iestādēm) atbildību par Eiropas apcietināšanas orderu administratīvu pārsūtīšanu un saņemšanu, kā arī par citu oficiālu saraksti, kas uz to (tām) attiecas.

Dalībvalsts, kas vēlas izmantot šajā pantā minētās iespējas, Padomes ģenerālsekretariātam paziņo informāciju, kas attiecas uz izraudzīto centrālo iestādi vai centrālajām iestādēm. Šīs norādes ir saistošas visām pieņēmējas dalībvalsts iestādēm.”

19 Pamatlēmuma 12. pantā “Personas turēšana apcietinājumā” ir noteikts:

“Ja personu apcietina, pamatojoties uz Eiropas apcietināšanas orderi, izpildes tiesu iestāde lemj par to, vai pieprasītajai personai ir jāpaliek apcietinājumā saskaņā ar izpildes dalībvalsts tiesībām. Personu var provizoriski atbrīvot ikvienā brīdī saskaņā ar izpildes dalībvalsts iekšējām tiesībām ar noteikumu, ka minētās dalībvalsts kompetentā iestāde veic visus pasākumus, ko tā uzskata par vajadzīgiem, lai novērstu personas bēgšanu.”

20 Pamatlēmuma 15. pantā “Lēmums par nodošanu” ir paredzēts:

“1. Izpildes tiesu iestāde termiņos un saskaņā ar šajā pamatlēmumā noteiktajiem nosacījumiem pieņem lēmumu par to, vai persona ir jānodod.

2. Ja izpildes tiesu iestāde uzskata, ka informācija, ko paziņojusi izsniegšanas dalībvalsts, ir nepietiekama, lai ļautu pieņemt lēmumu par nodošanu, tā lūdz, lai steidzami piegādā vajadzīgo papildu informāciju, konkrēti to, kas attiecas uz 3. līdz 5. pantu un 8. pantu, un tā var noteikt termiņu tās saņemšanai, ņemot vērā to, ka ir vajadzīgs ievērot termiņus, kas noteikti 17. pantā.

3. Izsniegšanas tiesu iestāde var ikvienā brīdī pārsūtīt ikvienu papildu derīgu informāciju izpildes tiesu iestādei.”

21 Pamatlēmuma 17. pantā “Termiņi un kārtība, kādos pieņem lēmumu izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi” ir noteikts:

“1. Eiropas apcietināšanas orderi izskata un izpilda steidzamības kārtā.

2. Gadījumos, kad pieprasītā persona piekrīt tās nodošanai, galīgais lēmums par Eiropas apcietināšanas ordera izpildi būtu jāpieņem 10 dienu laikā pēc piekrišanas sniegšanas.

3. Pārējos gadījumos galīgais lēmums par Eiropas apcietināšanas ordera izpildi būtu jāpieņem 60 dienu laikā pēc pieprasītās personas apcietināšanas.

4. Īpašos gadījumos, kad Eiropas apcietināšanas orderi nevar izpildīt termiņos, kas paredzēti 2. vai 3. punktā, izpildes tiesu iestāde nekavējoties par to informē izsniegšanas tiesu iestādi, norādot kavēšanās iemeslus. Šādos gadījumos šos termiņus var pagarināt par 30 dienām.

5. Kamēr izpildes tiesu iestāde nav pieņēmusi galīgo lēmumu par Eiropas apcietināšanas orderi, tā nodrošina to, ka materiālie nosacījumi, kas nepieciešami faktiskai personas nodošanai, būtu ievēroti arī turpmāk.

[..]

7. Ja izņēmuma gadījumos dalībvalsts nevar ievērot šajā pantā paredzētos termiņus, tā informē *Eurojust*, norādot kavēšanās iemeslus. Turklāt dalībvalsts, kas vairākkārt saskārusies ar kavējumiem no citas dalībvalsts puses Eiropas apcietināšanas ordera izpildē, par to informē Padomi, lai dalībvalstu līmenī izvērtētu šī pamatlēmuma ieviešanu.”

22 Atbilstoši Pamatlēmuma 23. pantam “Personas nodošanas termiņi”:

“1. Pieprasīto personu nodod iespējami ātri dienā, par kuru vienojas iesaistītās iestādes.

2. To nodod ne vēlāk kā 10 dienas pēc galīgā lēmuma pieņemšanas par Eiropas apcietināšanas ordera izpildi.

[..]

4. Nodošanu izņēmuma gadījumā var uz laiku atlikt nopietnu humānu iemeslu dēļ, piemēram, ja ir pamatoti iemesli domāt, ka tas acīmredzami apdraudētu pieprasītās personas dzīvību vai veselību. Eiropas apcietināšanas ordera izpilde notiek iespējami drīz pēc tam, kad šie iemesli beidz pastāvēt. Izpildes tiesu iestāde par to nekavējoties informē izsniegšanas tiesu iestādi un vienojas par jaunu nodošanas dienu. Šajā gadījumā nodošana notiek 10 dienu laikā no dienas, par kuru panākta jaunā vienošanās.

5. Beidzoties 2. līdz 4. punktā minētajiem termiņiem, ja persona joprojām atrodas apcietinājumā, to atbrīvo.”

Vācijas tiesības

23 Vācijas tiesību sistēmā Pamatlēmums tika transponēts ar 1982. gada 23. decembra Likuma par starptautisko tiesisko palīdzību krimināllietās (*Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen*), ar grozījumiem, kas ir izdarīti ar 2006. gada 20. jūlija Likumu par Eiropas apcietināšanas orderi (*Europäisches Haftbefehlsgesetz*) (*BGBI.* 2006 I, 1721. lpp.; turpmāk tekstā – “*IRG*”), 78.–83.k pantu.

24 *IRG* 15. pantā “Izdošanas apcietinājums” ir paredzēts:

“1. Pēc izdošanas lūguma saņemšanas var tikt izdots rīkojums par personas, attiecībā uz kuru tiek veikta kriminālvajāšana, izdošanas apcietinājumu, ja:

- 1) pastāv draudi, ka tā izvairīsies no izdošanas procedūras vai izdošanas īstenošanas, vai
- 2) konkrēti fakti dod pamatu pamatotam pieņēmumam, ka persona, attiecībā uz kuru tiek veikta kriminālvajāšana, apgrūtinās patiesības noskaidrošanu ārvalsts procesā vai izdošanas procedūrā.

2. 1. punkts nav piemērojams, ja izdošana *prima facie* ir uzskatāma par prettiesisku.”

25 *IRG* 24. pantā “Rīkojuma par izdošanas apcietinājumu atcelšana” ir paredzēts:

“1. Rīkojums par izdošanas apcietinājumu ir jāatceļ, līdzko vairs nepastāv pagaidu izdošanas apcietinājuma vai izdošanas apcietinājuma nosacījumi, vai ja izdošana ir tikusi atzīta par prettiesisku.

2. Rīkojums par izdošanas apcietinājumu ir jāatceļ, ja prokuratūra par to iesniedz lūgumu federālās zemes Augstākajā tiesā. Vienlaikus ar lūgumu tā izdod rīkojumu par personas, attiecībā uz kuru tiek veikta kriminālvajāšana, atbrīvošanu.”

26 Saskaņā ar *IRG* 29. panta 1. punktu federālās zemes Augstākā tiesa pēc prokuratūras lūguma lemj par izdošanas pieļaujamību, ja persona, attiecībā uz kuru tiek veikta kriminālvajāšana, tai nepiekrīt. Nolēmums tiek pieņemts ar rīkojumu atbilstoši *IRG* 32. pantam.

27 *IRG* 73. pantā ir noteikts:

“Atbilstoša lūguma neesamības gadījumā tiesiskā palīdzība un informācijas nodošana ir prettiesiska, ja tā ir pretrunā Vācijas tiesiskās kārtības būtiskajiem principiem. Lūgumu atbilstoši astotajai, devītajai un desmitajai nodaļai gadījumā tiesiskās palīdzības lūgums ir prettiesisks, ja tas ir pretrunā LES 6. pantā paredzētajiem principiem.”

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

Lieta C-404/15

28 *P. Aranyosi* ir Ungārijas pilsonis, kas ir dzimis 1996. gada 14. jūlijā Sikso [*Szikszó*] (Ungārija).

29 *Miskolci járásbíróság* (Miškolcas rajona tiesa) izmeklēšanas tiesnesis attiecīgi 2014. gada 4. novembrī un 31. decembrī attiecībā uz *P. Aranyosi* izdeva divus Eiropas apcietināšanas orderus, lai viņš tiktu nodots Ungārijas tiesu iestādēm kriminālvajāšanas veikšanai.

- 30 Saskaņā ar 2014. gada 4. novembra Eiropas apcietināšanas orderi *P. Aranyosi* 2014. gada 3. augustā ir iekļuvis dzīvojamā mājā Šajohidvegā [*Sajohidveg*] (Ungārija). Iekļūstot telpā, apsūdzētais tostarp nozaga EUR 2500 un 100 000 Ungārijas forintu (HUF) (aptuveni EUR 313) skaidrā naudā, kā arī dažādus vērtīgus priekšmetus.
- 31 Turklāt saskaņā ar 2014. gada 31. decembra Eiropas apcietināšanas orderi *P. Aranyosi* tiek apsūdzēts par to, ka 2014. gada 19. janvārī viņš pa logu ir iekļuvis Šajohidvegas skolā un pēc tam ir uzlauzis vairākas ēkas iekšējās durvis un nozadis tehniskas ierīces, kā arī skaidru naudu. Norādītā zādzības vērtība ir HUF 244 000 (aptuveni EUR 760) un materiālo zaudējumu apmērs – HUF 55 000 (aptuveni EUR 170).
- 32 2015. gada 14. janvārī *P. Aranyosi* Brēmenē (Vācija) tika uz laiku aizturēts, pamatojoties uz Šengenas informācijas sistēmā ievietotu paziņojumu par meklēšanu. Tajā pašā dienā viņu uzklusīja *Amtsgericht Bremen* (Brēmenes rajona tiesa, Vācija) pagaidu izmeklēšanas tiesnesis.
- 33 *P. Aranyosi* paziņoja, ka viņš ir Ungārijas pilsonis, ka viņš kopā ar savu māti dzīvo Brēmerhāfenē [*Bremerhaven*] (Vācija), ka viņš nav precējies, ka viņam ir dzīvesbiedre un 8 mēnešus vecs bērns. Viņš apstrīdēja faktus, par kuriem viņš tika apsūdzēts, un norādīja, ka nepiekrīt vienkāršotai nodošanas procedūrai.
- 34 Brēmenes ģenerālprokurora pārstāvis izdeva rīkojumu par *P. Aranyosi* atbrīvošanu, pamatojoties uz to, ka saskaņā ar prokuratūras viedokli nepastāv draudi, ka viņš izvairīsies no nodošanas procedūras. 2015. gada 14. janvārī *Generalstaatsanwaltschaft Bremen* (Brēmenes ģenerālprokuratūra), atsaucoties uz ieslodzījuma apstākļiem atsevišķās Ungārijas brīvības atņemšanas iestādēs, kas neatbilst minimālajiem Eiropas standartiem, uzdeva jautājumu *Miskolci járásbírószág* (Miškolcas rajona tiesai), kurā iestādē apsūdzētais viņa nodošanas gadījumā tiks ievietots.
- 35 Ar 2015. gada 20. februāra vēstuli, kas 2015. gada 15. aprīlī tika saņemta pa faksu ar Ungārijas Tieslietu ministrijas starpniecību, Miškolcas rajona prokuratūra norādīja, ka šajā lietā nav nepieciešams kriminālprocesā piemērojama drošības līdzeklis – pagaidu apcietinājums – un lūgums piemērot brīvības atņemšanas sodu.
- 36 Minētā prokuratūra norādīja, ka Ungārijas krimināltiesībās pastāv vairāki drošības līdzekļi, kas ir mazāk ierobežojoši nekā brīvības atņemšana, un ka ir apsverami vairāki citi sodi, kas nav saistīti ar brīvības atņemšanu. Drošības līdzeklis, kuru lūdz piemērot pirms lēmuma par apsūdzības izvirzīšanu, kā arī šajā lēmumā paredzētais sods ir prokuratūras monopola izvirzīt apsūdzību elements, un prokuratūra ir neatkarīga iestāde.
- 37 Miškolcas rajona prokuratūra arī uzskata, ka noziedzīga nodarījuma pierādīšana un piemērojamā soda izvēle ietilpst Ungārijas tiesību aizsardzības iestāžu kompetencē. Šajā ziņā Ungārijas tiesību aktos attiecībā uz kriminālprocesu ir paredzētas atbilstošas garantijas, kas ir balstītas uz Eiropas vērtībām.
- 38 2015. gada 21. aprīlī Brēmenes prokuratūra lūdza atzīt *P. Aranyosi* nodošanu izsniegšanas dalībvalsts tiesu iestādēm kriminālprocesa vajadzībām par tiesisku. Tostarp tā norādīja, ka, lai gan Miškolcas rajona prokuratūra nav paziņojusi, kurā brīvības atņemšanas iestādē apsūdzētais tiks ievietots, ja tiks nodots Ungārijai, tomēr nepastāv nekādas konkrētas norādes, ka nodošanas gadījumā apsūdzētais varētu kļūt par spīdzināšanas vai citas cietsirdīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas attieksmes upuri.
- 39 *P. Aranyosi* padomnieks lūdza noraidīt Brēmenes prokuratūras lūgumu, pamatojoties uz to, ka Miškolcas rajona prokuratūra nav paziņojusi, kurā brīvības atņemšanas iestādē apsūdzētais tiks ievietots. Tādējādi neesot iespējams pārbaudīt ieslodzījuma apstākļus.

- 40 *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (federālās zemes Augstākā tiesa Brēmenē) norāda, ka Ungārijas iesniegtais lūgums atbilst nosacījumiem, kas ir piemērojami *IRG* ietvaros sniedzamajiem nodošanas lūgumiem.
- 41 Fakti, par kuriem tiek apsūdzēts *P. Aranyosi*, atbilstoši gan Ungārijas kriminālkodeksa 370. panta 1. punkta, gan arī Vācijas kriminālkodeksa 242. panta, 243. panta 1. punkta 1. apakšpunkta un 244. panta 1. punkta 3. apakšpunkta formulējumam ir noziedzīgs nodarījums. Abās attiecīgajās dalībvalstīs [attiecīgā darbība] ir sodāma un par to saskaņā ar Vācijas un Ungārijas tiesībām ir paredzēts vismaz viena gada brīvības atņemšanas sods.
- 42 Tomēr *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (federālās zemes Augstākā tiesa Brēmenē) uzskata, ka nodošana ir atzīstama par prettiesisku, ja, piemērojot *IRG* 73. pantu, pastāv šķēršļi šādai nodošanai. Ņemot vērā pašreiz pieejamo informāciju, iesniedzējtiesa ir pārliecināta, ka pastāv pierādošas norādes, saskaņā ar kurām nodošanas Ungārijas tiesu iestādei gadījumā *P. Aranyosi* varētu tikt pakļauts tādiem apcietinājuma apstākļiem, ar kuriem tiek pārkāpts ECPAK 3. pants un pamattiesības, kā arī LES 6. pantā iekļautie vispārējie tiesību principi.
- 43 ECT tiesām ir sodījusi Ungāriju par tās pārpildītajiem cietumiem (ECT, *Varga* u.c. pret Ungāriju, Nr. 14097/12, 45135/12, 73712/12, 34001/13, 44055/13 un 64586/13, 2015. gada 10. marts). ECT uzskatīja, ka ir pierādīts, ka Ungārijas valsts ir pārkāpusi ECPAK 3. pantu, ievietojot prasītājus pārāk mazās un pārpildītās kamerās. ECT uzskatīja šo tiesvedību par parauglietu pēc tam, kad tajā tika celtas 450 līdzīgas prasības pret Ungāriju saistībā ar necilvēcīgiem apcietinājuma apstākļiem.
- 44 *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (federālās zemes Augstākā tiesa Brēmenē) norāda, ka konkrētas norādes par to, ka ieslodzījuma apstākļi, kuriem *P. Aranyosi* tiktu pakļauts nodošanas Ungārijas iestādēm gadījumā, neatbilst starptautiskajās tiesībās paredzētajiem minimālajiem standartiem, izriet arī no Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai ziņojuma. Šajā vērtējumā it īpaši ir atsauces uz būtisko cietumu pārpildītību, kas konstatēta no 2009. līdz 2013. gadam notikušajos apmeklējumos.
- 45 Pamatojoties uz šo informāciju, iesniedzējtiesa, ņemot vērā *IRG* 73. pantā un Pamatlēmuma 1. panta 3. punktā paredzētos ierobežojumus, neuzskata par iespējamu lemt par *P. Aranyosi* nodošanas Ungārijas iestādēm tiesiskumu. Tās nolēmums ir būtiski atkarīgs no jautājuma, vai atbilstoši Pamatlēmumam šķērslis nodošanai var vai nevar tikt novērsts ar izsniegšanas dalībvalsts sniegtajām garantijām. Ja šis šķērslis nevar tikt novērsts ar šādām garantijām, nodošana tād būtu prettiesiska.
- 46 Šajos apstākļos *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (federālās zemes Augstākā tiesa Brēmenē) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Pamatlēmuma 1. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka izdošanas lūgums kriminālvajāšanas veikšanas nolūkā ir prettiesisks tad, ja pastāv būtiskas norādes par to, ka ar apcietinājuma apstākļiem izsniegšanas dalībvalstī tiek pārkāptas LES 6. pantā izklāstītās ieinteresētās personas pamattiesības un vispārējie tiesību principi, vai arī tas ir jāinterpretē tādējādi, ka izpildes dalībvalsts šajos gadījumos lēmumu par izdošanas lūguma pieņemamību var pieņemt vai tai šis lēmums ir jāpieņem atkarībā no ieslodzījuma apstākļu ievērošanas garantijām? Vai izpildes dalībvalsts šajā ziņā var noteikt vai tai ir jānosaka konkrētas minimālās prasības attiecībā uz nodrošināmajiem apcietinājuma apstākļiem?
- 2) Vai Pamatlēmuma 5. pants un 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka izsniegšanas tiesu iestādei arī ir tiesības sniegt apcietinājuma apstākļu ievērošanas garantijas, vai arī šajā ziņā ir piemērojama izsniegšanas dalībvalsts iekšējā kompetenču sadales kārtība?”

Lieta C-659/15 PPU

- 47 *R. Căldăraru* ir Rumānijas pilsonis, kas ir dzimis 1985. gada 7. decembrī Brašovā [*Braşov*] (Rumānija).
- 48 Ar *Judecătoria Făgăraş* (Fagaras pirmās instances tiesa) 2015. gada 16. aprīļa spriedumu *R. Căldăraru* par braukšanu bez autovadītāja tiesībām tika piespriests brīvības atņemšanas sods kopumā uz vienu gadu un astoņiem mēnešiem.
- 49 Saskaņā ar šī sprieduma motīviem, kā tie ir izklāstīti iesniedzējtiesas lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, šajā sodā ir iekļauts nosacīts brīvības atņemšanas sods uz vienu gadu par braukšanu bez autovadītāja tiesībām, kas piespriests ar *Judecătoria Făgăraş* (Fagaras pirmās instances tiesa) 2013. gada 17. decembra spriedumu.
- 50 Ar *Curtea de Apel Braşov* (Brašovas apelācijas tiesa, Rumānija) 2015. gada 15. oktobra spriedumu šis sods ir noteikts kā galīgais sods.
- 51 2015. gada 29. oktobrī *Judecătoria Făgăraş* (Fagaras pirmās instances tiesa) attiecībā uz *R. Căldăraru* izdeva Eiropas apcietināšanas orderi un ievietoja Šengenas Informācijas sistēmā paziņojumu par meklēšanu.
- 52 *R. Căldăraru* tika aizturēts 2015. gada 8. novembrī Brēmenē.
- 53 Tajā pašā dienā *Amtsgericht Bremen* (rajona tiesa Brēmenē) attiecībā uz *R. Căldăraru* izdeva rīkojumu par aizturēšanu. Šajā tiesā notikušajā uzklaušīšanā *R. Căldăraru* paziņoja, ka viņš nepiekrīt vienkāršotai nodošanas procedūrai.
- 54 2015. gada 9. novembrī Brēmenes prokuratūra lūdza piemērot *R. Căldăraru* “izdošanas apcietinājumu”.
- 55 Ar 2015. gada 11. novembra lēmumu *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (federālās zemes Augstākā tiesa Brēmenē) šo lūgumu apmierināja. Šī tiesa uzskatīja, ka *R. Căldăraru* “izdošanas apcietinājums” nav atzīstams par “*prima facie* prettiesisku” IRG 15. panta 2. punkta izpratnē un konstatēja, ka pastāv risks, ka *R. Căldăraru* izvairīsies no nodošanas Rumānijas iestādēm, kas pamato “izdošanas apcietinājuma” piemērošanu šai personai atbilstoši IRG 15. panta 1. punktam.
- 56 2015. gada 20. novembrī Brēmenes prokuratūra lūdza atzīt *R. Căldăraru* nodošanu Rumānijas iestādēm par tiesisku. Turklāt šī iestāde norādīja, ka *Judecătoria Făgăraş* (Fagaras pirmās instances tiesa) nav varējusi norādīt, kurā soda izciešanas iestādē *R. Căldăraru* būtu ievietojams Rumānijā.
- 57 *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (federālās zemes Augstākā tiesa Brēmenē) norāda, ka Rumānijas sniegtais lūgums atbilst nosacījumiem, kas ir piemērojami IRG ietvaros sniedzamajiem nodošanas lūgumiem.
- 58 Proti, fakti, par kuriem tiek apsūdzēts *R. Căldăraru*, atbilstoši gan Rumānijas 2002. gada Likuma Nr. 195 86. pantam, gan arī Vācijas Likuma par ceļu satiksmi (*Straßenverkehrsgesetz*) 21. pantam ir noziedzīgs nodarījums. Abās attiecīgajās dalībvalstīs [attiecīgais nodarījums] ir sodāms un par to ir paredzēts vismaz četru mēnešu brīvības atņemšanas sods.
- 59 Tomēr *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (federālās zemes Augstākā tiesa Brēmenē) uzskata, ka nodošana ir atzīstama par prettiesisku, ja, piemērojot IRG 73. pantu, pastāv šķēršļi šādi nodošanai. Ņemot vērā pašreiz pieejamo informāciju, iesniedzējtiesa norāda, ka pastāv pierādošas norādes, saskaņā ar kurām *R. Căldăraru* nodošanas gadījumā viņš varētu tikt pakļauts tādiem ieslodzījuma apstākļiem, ar kuriem tiek pārkāpts ECPAK 3. pants un pamattiesības, kā arī LES 6. pantā iekļautie vispārējie tiesību principi.

- 60 Vairākos 2014. gada 10. jūnijā pasludinātajos spriedumos ECT ir sodījusi Rumāniju par tās pārpildītajiem cietumiem (ECT, *Voicu* pret Rumāniju, Nr. 22015/10; *Bujorean* pret Rumāniju, Nr. 13054/12; *Constantin Aurelian Burlacu* pret Rumāniju, Nr. 51318/12, un *Mihai Laurențiu Marin* pret Rumāniju, Nr. 79857/12). ECT uzskatīja, ka ir pierādīts, ka Rumānijas valsts ir pārkāpusi ECPAK 3. pantu, ievietojot prasītājus pārāk mazās, pārpildītās un netīrās kamerās, kurās nav nodrošināta pietiekama apkure un karstais ūdens dušas izmantošanai.
- 61 *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (federālās zemes Augstākā tiesa Brēmenē) norāda, ka konkrētas norādes par to, ka ieslodzījuma apstākļi, kuriem *R. Căldăraru* tiktu pakļauts nodošanas Rumānijas iestādēm gadījumā, nav atbilstoši starptautiskajās tiesībās paredzētajiem minimālajiem standartiem, izriet arī no Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai ziņojuma. Šajā vērtējumā it īpaši ir atsaucies uz būtisko cietumu pārpildītību, kas konstatēta no 2014. gada 5. jūnija līdz 17. jūnijam notikušajos apmeklējumos.
- 62 Pamatojoties uz šo informāciju, iesniedzējtiesa, ņemot vērā IRG 73. pantā un Pamatlēmuma 1. panta 3. punktā paredzētos ierobežojumus, neuzskata par iespējamu lemt par *R. Căldăraru* nodošanas Rumānijas iestādēm tiesiskumu. Tās nolēmums ir būtiski atkarīgs no jautājuma, vai atbilstoši Pamatlēmumam šķērslis nodošanai var vai nevar tikt novērsts ar izsniegšanas dalībvalsts sniegtajām garantijām. Gadījumā, ja šis šķērslis nevar tikt novērsts ar šādām garantijām, nodošana tātad būtu prettiesiska.
- 63 Šajos apstākļos *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (federālās zemes Augstākā tiesa Brēmenē) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Pamatlēmuma 1. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka izdošana kriminālsoda izpildei ir prettiesiska tad, ja pastāv būtiskas norādes par to, ka ar apcietinājuma apstākļiem izsniegšanas dalībvalstī tiek pārkāptas LES 6. pantā izklāstītās attiecīgās personas pamattiesības un vispārējie tiesību principi, vai arī tas ir jāinterpretē tādējādi, ka izpildes dalībvalsts šajos gadījumos lēmumu par izdošanas tiesiskumu var pieņemt vai tai šis lēmums ir jāpieņem atkarībā no apcietinājuma apstākļu ievērošanas garantijām? Vai izpildes dalībvalsts šajā ziņā var noteikt vai tai ir jānosaka konkrētas minimālās prasības attiecībā uz nodrošināmajiem apcietinājuma apstākļiem?
- 2) Vai Pamatlēmuma 5. pants un 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka izsniegšanas tiesu iestādei arī ir tiesības sniegt apcietinājuma apstākļu ievērošanas garantijas, vai arī šajā ziņā ir piemērojama izsniegšanas dalībvalsts iekšējā kompetenču sadales kārtība?”

Tiesvedība Tiesā

Lietā C-404/15

- 64 Iesniedzējtiesa lūdza piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību saskaņā ar Tiesas Reglamenta 107. pantu.
- 65 Lai pamatotu savu lūgumu, šī tiesa norādīja, ka, pamatojoties uz Ungārijas iestāžu izdoto Eiropas apcietināšanas orderi, *P. Aranyosi* ir ticis uz laiku aizturēts, bet ka šobrīd viņš neatrodas cietumā, jo Brēmenes prokuratūra ir izdevusi rīkojumu par viņa atbrīvošanu, pamatojoties uz to, ka, ņemot vērā apsūdzētā sociālās saiknes, pašlaik nepastāv viņa bēgšanas risks.
- 66 2015. gada 31. jūlijā Tiesas ceturtā palāta pēc tiesneša referenta priekšlikuma un ģenerāladvokāta uzklaušanās nolēma, ka nav jāapmierina iesniedzējtiesas lūgums par steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanu lietā C-404/15.

67 Ar 2015. gada 4. augusta lēmumu Tiesas priekšsēdētājs lietai C-404/15 noteica prioritāru izskatīšanu.

Lieta C-659/15 PPU

68 Iesniedzējtiesa lūdza piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību saskaņā ar Tiesas Reglamenta 107. pantu.

69 Lai pamatotu savu lūgumu, šī tiesa norādīja, ka, balstoties uz Rumānijas iestāžu sniegto Eiropas apcietināšanas orderi, *R. Căldăraru* ir ticis uz laiku aizturēts un ka atbilstoši šim apcietināšanas orderim viņš pašlaik atrodas apcietinājumā, lai tiktu nodots šīm iestādēm. Tā piebilda, ka *R. Căldăraru* ieslodzījuma pamatotība ir atkarīga no Tiesas atbildes uz tās prejudiciālajiem jautājumiem.

70 Šajā ziņā ir jānorāda, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-659/15 PPU ir par to, kā interpretēt Pamatlēmumu, kas ietilpst vienā no LESD trešās daļas V sadaļā, kas attiecas uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, esošajām jomām. Tādējādi attiecībā uz to var tikt piemērota steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība. Turklāt *R. Căldăraru* pašlaik ir piemērota brīvības atņemšana un viņa turpmāka atrašanās apcietinājumā ir atkarīga no Tiesas atbildes uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem.

71 Šajos apstākļos Tiesas trešā palāta 2015. gada 16. decembrī pēc tiesneša referenta priekšlikuma, uzklusījusi ģenerālvokātu, nolēma apmierināt iesniedzējtiesas pieteikumu par steidzamības tiesvedības piemērošanu lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-659/15 PPU.

72 Turklāt tā nolēma nodot lietu C-659/15 PPU, tāpat kā lietu C-404/15 – tās saistības ar pirmo minēto lietu dēļ, Tiesai, lai iedalītu to virspalātai.

73 Ņemot vērā šo saistību, kas tika apstiprināta tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklusīšanai, lietas C-404/15 un C-659/15 PPU ir jāapvieno sprieduma taisīšanas vajadzībām.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

74 Ar saviem jautājumiem, kas ir jāaplūko kopumā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Pamatlēmuma 1. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja pastāv būtiskas norādes, kas liecina par to, ka apcietinājuma apstākļi izsniegšanas dalībvalstī nav saderīgi ar pamattiesībām, it īpaši Hartas 4. pantu, izpildes tiesu iestāde var atteikt vai tai ir jāatsaka Eiropas apcietināšanas ordera, kas attiecībā uz personu ir izsniegts kriminālvajāšanas veikšanai vai brīvības atņemšanas soda izciešanai, izpilde, vai arī tā šīs personas nodošanu var pakļaut vai tai tā ir jāpakļauj nosacījumam, ka tiek saņemta informācija no izsniegšanas dalībvalsts, kas tai ļauj pārliecināties par šo apcietinājuma apstākļu atbilstību pamattiesībām. Turklāt tā jautā, vai Pamatlēmuma 5. pants un 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tādu informāciju var sniegt izsniegšanas dalībvalsts tiesu iestāde, vai arī šīs informācijas sniegšanu regulē šīs dalībvalsts noteiktā iekšējā kompetenču sadales kārtība.

75 Vispirms ir jāatgādina, ka Pamatlēmuma mērķis – kā it īpaši izriet no tā 1. panta 1. un 2. punkta, kā arī no tā preambulas 5. un 7. apsvēruma – ir aizstāt daudzpusējo izdošanas sistēmu, kas balstīta uz 1957. gada 13. decembra Eiropas Konvenciju par izdošanu, ar nodošanas sistēmu starp tiesu iestādēm, saskaņā ar kuru notiesātas vai aizdomās turētas personas nodod spriedumu izpildei vai kriminālvajāšanas veikšanai, un šī pēdējā minētā sistēma ir balstīta uz savstarpējas atzīšanas principu (skat. spriedumus *West*, C-192/12 PPU, EU:C:2012:404, 54. punkts; *Melloni*, C-399/11, EU:C:2013:107, 36. punkts; *F.*, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, 34. punkts, un *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 27. punkts).

- 76 Tādējādi Pamatlēmums, ieviešot jaunu vienkāršotu un efektīvāku sistēmu sodīto vai aizdomās par krimināllikuma pārkāpumu turēto personu nodošanai, ir paredzēts tiesu sadarbības vienkāršošanai un paātrināšanai, lai veicinātu Savienības izvirzītā mērķa kļūt par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu īstenošanu, balstoties uz augstu uzticības līmeni, kam jāpastāv starp dalībvalstīm (skat. spriedumus *Melloni*, C-399/11, EU:C:2013:107, 37. punkts; *F.*, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, 35. punkts, un *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 28. punkts).
- 77 Savstarpējās atzišanas princips, uz kuru ir balstīta Eiropas apcietināšanas ordera sistēma, pats balstās uz savstarpēju uzticēšanos starp dalībvalstīm par to, ka to attiecīgās valstu tiesību sistēmas var nodrošināt tādu līdzvērtīgu un efektīvu pamattiesību aizsardzību, kādas atzītas Savienības līmenī, tostarp Hartā (šajā ziņā skat. spriedumu *F.*, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, 50. punkts, un pēc analogijas saistībā ar tiesu iestāžu sadarbību civiltiesību jomā – spriedumu *Aguirre Zarraga*, C-491/10 PPU, EU:C:2010:828, 70. punkts).
- 78 Gan savstarpējas uzticēšanās starp dalībvalstīm principam, gan arī savstarpējās atzišanas principam Savienības tiesībās ir fundamentāla nozīme, jo tie ļauj izveidot un uzturēt telpu bez iekšējām robežām. Konkrētāk, it īpaši attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, ar savstarpējas uzticēšanās principu katrai no šīm valstīm ir noteikts pienākums uzskatīt, izņemot ārkārtas apstākļus, ka visas pārējās dalībvalstis ievēro Savienības tiesības, it īpaši šajās tiesībās atzītās pamattiesības (šajā ziņā skat. Atzinumu C-2/13, EU:C:2014:2454, 191. punkts).
- 79 Pamatlēmuma jomā savstarpējās atzišanas princips, kurš atbilstoši Pamatlēmuma preambulas 6. apsvērumam ir tiesu iestāžu sadarbības “stūrakmens”, tiek piemērots Pamatlēmuma 1. panta 2. punktā, saskaņā ar kuru dalībvalstīm principā ir jāizpilda Eiropas apcietināšanas orderis (šajā ziņā skat. spriedumu *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 80 No tā izriet, ka izpildes tiesu iestāde var atteikties izpildīt šādu orderi vienīgi Pamatlēmuma 3. pantā izsmēloši uzskaitītajos obligātās neizpildes gadījumos vai Pamatlēmuma 4. un 4.a pantā paredzētajos fakultatīvās neizpildes gadījumos. Turklāt Eiropas apcietināšanas ordera izpilde var tikt pakļauta vienīgi kādam no Pamatlēmuma 5. pantā ierobežoti paredzētajiem nosacījumiem (šajā ziņā skat. spriedumu *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 81 Šajā kontekstā ir jāatzīmē, ka Pamatlēmuma preambulas 10. apsvērumā ir noteikts, ka Eiropas apcietināšanas ordera mehānisma īstenošana var tikt apturēta tikai tad, ja kāda no dalībvalstīm nopietni un vairākkārt pārkāpj principus, kas paredzēti LES 2. pantā, un šajā gadījumā ir jāievēro 7. pantā paredzētā procedūra.
- 82 Tomēr spēkā paliek tas, ka, pirmkārt, Tiesa ir atzinusi, ka “ārkārtas apstākļos” savstarpējas atzišanas un uzticēšanās starp dalībvalstīm principi var tikt ierobežoti (šajā ziņā skat. Atzinumu C-2/13, EU:C:2014:2454, 191. punkts).
- 83 Otrkārt, kā izriet no Pamatlēmuma 1. panta 3. punkta, tas negroza pienākumu ievērot pamattiesības, kā tās ir nostiprinātas tostarp Hartā.
- 84 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka Hartas 4. panta attiecībā uz necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodu aizliegumu ievērošana, kā izriet no tās 51. panta 1. punkta, ir attiecināma uz dalībvalstīm un tādējādi – to tiesām, kad tās piemēro Savienības tiesības, kā tas ir gadījumā, kad izsniegšanas tiesu iestāde un izpildes tiesu iestāde piemēro Pamatlēmumu izpildei pieņemtās valsts tiesību normas (skat. pēc analogijas spriedumus *Dereci* u.c., C-256/11, EU:C:2011:734, 72. punkts, kā arī *Peftiev* u.c., C-314/13, EU:C:2014:1645, 24. punkts).
- 85 Runājot par Hartas 4. pantā paredzēto necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodu aizliegumu, tam ir absolūts raksturs, jo tas ir cieši saistīts ar Hartas 1. pantā minētās cilvēka cieņas ievērošanu (šajā ziņā skat. spriedumu *Schmidberger*, C-112/00, EU:C:2003:333, 80. punkts).

- 86 Ar Hartas 4. pantu garantēto tiesību absolūto raksturu apstiprina ECPAK 3. pants, kuram atbilst šis Hartas 4. pants. Kā izriet no ECPAK 15. panta 2. punkta, no ECPAK 3. panta nav iespējamās nekādas atkāpes.
- 87 Hartas 4. pantā, kā arī ECPAK 3. pantā ir nostiprināta viena no Savienības un tās dalībvalstu pamatvērtībām. Šī iemesla dēļ visos apstākļos, tostarp cīņās ar terorismu un organizēto noziedzību gadījumā, ar ECPAK absolūtā veidā ir aizliegta spīdzināšana un necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās vai sods, lai kāda arī būtu attiecīgās personas rīcība (skat. ECT spriedumu *Bouyid* pret Beļģiju, Nr. 23380/09, 2015. gada 28. septembris, 81. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 88 No tā izriet, ka, ja izpildes dalībvalsts tiesu iestādes rīcībā ir ziņas, kas apliecina, ka pastāv faktiskais risks, ka attiecībā pret apcietinājumā esošām personām tiks izrādīta necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās, aplūkojot to ar Savienības tiesībām garantēto pamattiesību aizsardzības standartu un, it īpaši, Hartas 4. panta gaismā (šajā ziņā skat. spriedumu *Melloni*, C-399/11, EU:C:2013:107, 59. un 63. punkts, kā arī Atzinumu 2/13, EU:C:2014:2454, 192. punkts), tai, lemjot par personas, uz kuru attiecas Eiropas apcietināšanas orderis, nodošanu izsniegšanas dalībvalsts tiesu iestādēm, ir jānovērtē šāda riska esamība. Šāda apcietināšanas ordera izpilde nedrīkst radīt necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos attiecībā pret šo personu.
- 89 Šim nolūkam izpildes tiesu iestādei vispirms ir jāpamatojas uz objektīvu, ticamu, precīzu un pienācīgi aktualizētu informāciju par izsniegšanas dalībvalstī pastāvošajiem apcietinājuma nosacījumiem, kas atspoguļo faktiskas nepilnības, kuras ir vai nu sistēmiskas un vispārīgas, vai skar noteiktas personu grupas vai arī atsevišķas brīvības atņemšanas iestādes. Šī informācija var izrietēt tostarp no starptautisko tiesu nolēmumiem, tādiem kā ECT spriedumi, izsniegšanas dalībvalsts tiesu spriedumiem, kā arī no lēmumiem, ziņojumiem un citiem dokumentiem, kurus ir izstrādājušas Eiropas Padomes iestādes vai kas izriet no Apvienoto Nāciju sistēmas.
- 90 Šajā ziņā no ECT judikatūras izriet, ka ar ECPAK 3. pantu dalībvalsts, kuras teritorijā tiek piemērots apcietinājums, iestādēm ir noteikts pozitīvs pienākums nodrošināt, lai ikvienai apcietinājumā esošai personai būtu tādi apcietinājuma apstākļi, kas nodrošina cilvēka cieņas ievērošanu, lai ar pasākuma izpildes kārtību attiecīgo personu nepakļautu tādas intensitātes grūtībām vai pārbaudījumiem, kas pārsniedz neizbēgamo ieslodzījumam piemītošo ciešanu līmeni, un lai, ņemot vērā praktiskās ieslodzījuma prasības, tiktu atbilstoši nodrošināta apcietinājumā esošās personas veselība un labklājība (skat. ECT spriedumu *Torreggiani* u.c. pret Itāliju, Nr. 43517/09, 46882/09, 55400/09, 57875/09, 61535/09, 35315/10 un 37818/10, 2013. gada 8. janvāris, 65. punkts).
- 91 Tomēr necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās faktiskā riska konstatējums vispārējo apcietinājuma apstākļu izsniegšanas dalībvalstī dēļ pats par sevi nevar būt Eiropas apcietināšanas ordera izpildes atteikuma pamats.
- 92 Ja šāda riska esamība ir konstatēta, izpildes tiesu iestādei ir konkrēti un precīzi jānovērtē, vai pastāv nopietns un pārbaudīts pamats uzskatīt, ka attiecīgā persona tiks pakļauta šim riskam tai paredzēto apcietinājuma apstākļu izsniegšanas dalībvalstī dēļ.
- 93 Vienīgi informācija, kas liecina par tādu nepilnību esamību, kuras ir vai nu sistēmiskas un vispārīgas, vai skar noteiktas personu grupas vai arī atsevišķas brīvības atņemšanas iestādes un kuras ir saistītas ar apcietinājuma apstākļiem izsniegšanas dalībvalstī, ne obligāti nozīmē, ka konkrētajā gadījumā pret attiecīgo personu tās nodošanas šīs dalībvalsts iestādēm gadījumā tiks izrādīta necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās.
- 94 Tādējādi, lai nodrošinātu Hartas 4. panta ievērošanu tādas personas individuālā gadījumā, attiecībā uz kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, izpildes tiesu iestādei, kuras rīcībā ir objektīva, ticama, precīza un pienācīgi aktualizēta informācija par šādu nepilnību esamību, ir jāpārbauda, vai konkrētās

lietas apstākļos pastāv nopietns un pārbaudīts pamats uzskatīt, ka attiecīgā persona pēc tās nodošanas izsniegšanas dalībvalstij tiks pakļauta necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās faktiskajam riskam šī panta izpratnē.

- 95 Šim nolūkam minētajai iestādei, piemērojot Pamatlēmuma 15. panta 2. punktu, izsniegšanas dalībvalsts tiesu iestādei ir jālūdz steidzami sniegt visu vajadzīgo papildu informāciju attiecībā uz apstākļiem, kādos šajā dalībvalstī ir paredzēts turēt apcietinājumā attiecīgo personu.
- 96 Šis lūgums var attiekties arī uz to, vai izsniegšanas dalībvalstī ir eventuālas valsts vai starptautiskas procedūras un mehānismi attiecībā uz apcietinājuma apstākļu pārbaudi, kuri ir saistīti, piemēram, ar brīvības atņemšanas iestāžu apmeklējumiem, kas ļauj novērtēt šajās iestādēs pastāvošo apcietinājuma apstākļu aktuālo stāvokli.
- 97 Saskaņā ar Pamatlēmuma 15. panta 2. punktu izpildes tiesu iestāde var noteikt termiņu no izsniegšanas tiesu iestādes pieprasītās papildu informācijas saņemšanai. Konkrētajā gadījumā šis termiņš ir jāpielāgo, lai pēdējai minētajai iestādei paredzētu nepieciešamo laiku, lai apkopotu minēto informāciju, vajadzības gadījumā lūdzot palīdzību izsniegšanas dalībvalsts centrālajai iestādei vai kādai no centrālajām iestādēm Pamatlēmuma 7. panta izpratnē. Saskaņā ar Pamatlēmuma 15. panta 2. punktu saistībā ar minēto termiņu tomēr ir jāņem vērā vajadzība ievērot Pamatlēmuma 17. pantā noteiktos termiņus. Izsniegšanas tiesu iestādei ir jāsniedz šī informācija izpildes tiesu iestādei.
- 98 Ja, ņemot vērā informāciju, kas ir sniegta, piemērojot Pamatlēmuma 15. panta 2. punktu, kā arī jebkuru citu izpildes tiesu iestādes rīcībā esošu informāciju, šī iestāde konstatē, ka attiecībā uz personu, pret kuru ir izdots Eiropas apcietināšanas orderis, pastāv fakts, ka necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risks, kā ir minēts šī sprieduma 94. punktā, šī ordera izpilde ir jāatliek, bet tā nav jāizbeidz (skat. pēc analogijas spriedumu *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 38. punkts).
- 99 Ja minētā iestāde nolemj piemērot šādu atlikšanu, tā saskaņā ar Pamatlēmuma 17. panta 7. punktu par to informē *Eurojust*, norādot atlikšanas iemeslus. Turklāt atbilstoši šai tiesību normai dalībvalsts, kas iepriekšējā punktā minēto iemeslu dēļ ir vairākkārt saskārusies ar kavējumiem no citas dalībvalsts puses Eiropas apcietināšanas ordera izpildē, par to informē Padomi, lai dalībvalstu līmenī izvērtētu Pamatlēmuma ieviešanu.
- 100 Turklāt saskaņā ar Hartas 6. pantu izpildes tiesu iestāde var nolemt attiecīgo personu paturēt apcietinājumā tikai tad, ja Eiropas apcietinājuma ordera izpildes procedūra ir tikusi īstenota pietiekami rūpīgi un ja attiecīgi ieslodzījuma ilgums nav pārmērīgs (šajā ziņā skat. spriedumu *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 58.–60. punkts). Attiecībā uz personām, pret kurām Eiropas apcietināšanas orderis ir izsniegts kriminālvajāšanas vajadzībām, šai iestādei ir pienācīgi jāņem vērā ar Hartas 48. pantu garantētā nevainīguma prezumpcija.
- 101 Šajā ziņā izpildes tiesu iestādei ir jāievēro samērīguma prasība, kas Hartas 52. panta 1. punktā ir paredzēta saistībā ar visiem tajā atzīto tiesību un brīvību ierobežojumiem. Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšana nevar pamatot attiecīgās personas paturēšanu apcietinājumā bez jebkāda laika ierobežojuma.
- 102 Katrā ziņā, ja izpildes tiesu iestāde šī sprieduma 100. un 101. punktā minētās pārbaudes beigās secina, ka tai ir jāizbeidz pieprasītās personas turēšana apcietinājumā, tai saskaņā ar Pamatlēmuma 12. pantu un 17. panta 5. punktu šīs personas provizoriskā atbrīvošana ir jāpapildina ar jebkādiem pasākumiem, ko tā uzskata par vajadzīgiem, lai novērstu tās bēgšanu un nodrošinātu, ka materiālie nosacījumi, kas ir nepieciešami faktiskai tās nodošanai, būtu izpildīti tikmēr, kamēr nav pieņemts neviens galīgs lēmums par Eiropas apcietināšanas ordera izpildi (skat. spriedumu *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 61. punkts).

- 103 Gadījumā, ja informācija, ko izpildes tiesu iestāde ir saņēmusi no izsniegšanas tiesu iestādes, ir pamats noraidīt faktiskā riska esamību, ka pret attiecīgo personu izsniegšanas dalībvalstī tiks izrādīta necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās, izpildes tiesu iestādei Pamatlēmumā paredzētajos termiņos ir jāpieņem savs lēmums par Eiropas apcietināšanas ordera izpildi, un tas neskar attiecīgās personas iespēju pēc tās nodošanas izmantot izsniegšanas dalībvalsts tiesību sistēmā pieejamos tiesību aizsardzības līdzekļus, kas tai attiecīgajā gadījumā ļauj apstrīdēt tās apcietinājuma apstākļu šīs dalībvalsts brīvības atņemšanas iestādēs tiesiskumu (šajā ziņā skat. spriedumu *F.*, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, 50. punkts).
- 104 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Pamatlēmuma 1. panta 3. punkts, 5. pants un 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja pastāv objektīva, ticama, precīza un pienācīgi aktualizēta informācija, kas liecina par to, ka izsniegšanas dalībvalstī pastāv tādas apcietinājuma apstākļu nepilnības, kuras ir vai nu sistēmiskas un vispārīgas, vai skar noteiktas personu grupas vai arī atsevišķas brīvības atņemšanas iestādes, izpildes tiesu iestādei ir konkrēti un precīzi jānovērtē, vai pastāv nopietns un pārbaudīts pamats uzskatīt, ka persona, attiecībā uz kuru ir izdots Eiropas apcietināšanas orderis, lai veiktu kriminālvajāšanu vai izpildītu brīvības atņemšanas sodu, tās nodošanas izsniegšanas dalībvalstij gadījumā tiks pakļauta faktiskam necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās riskam Hartas 4. panta izpratnē tās apcietinājuma apstākļu šajā dalībvalstī dēļ. Šim nolūkam izpildes tiesu iestādei ir jālūdz izsniegšanas tiesu iestādei sniegt papildu informāciju un [pēdējai minētajai] pēc tam, kad tā vajadzības gadījumā ir lūgusi palīdzību izsniegšanas dalībvalsts centrālajai iestādei vai kādai no centrālajām iestādēm Pamatlēmuma 7. panta izpratnē, ir jāsniedz šī informācija šādā lūgumā noteiktajā termiņā. Izpildes dalībvalsts tiesu iestādei ir jāatliek savs lēmums par attiecīgās personas nodošanu līdz brīdim, kad tā saņem papildu informāciju, kura tai ļauj noraidīt šāda riska esamību. Ja šī riska esamība nevar tikt noraidīta saprātīgā termiņā, šai iestādei ir jālemj par to, vai nodošanas procedūra ir jāizbeidz.

Tiesāšanās izdevumi

- 105 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmuma 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm, kurā grozījumi ir izdarīti ar Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmumu 2009/299/TI, 1. panta 3. punkts, 5. pants un 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja pastāv objektīva, ticama, precīza un pienācīgi aktualizēta informācija, kas liecina par to, ka izsniegšanas dalībvalstī pastāv tādas apcietinājuma apstākļu nepilnības, kuras ir vai nu sistēmiskas un vispārīgas, vai skar noteiktas personu grupas vai arī atsevišķas brīvības atņemšanas iestādes, izpildes tiesu iestādei ir konkrēti un precīzi jānovērtē, vai pastāv nopietns un pārbaudīts pamats uzskatīt, ka persona, attiecībā uz kuru ir izdots Eiropas apcietināšanas orderis, lai veiktu kriminālvajāšanu vai izpildītu brīvības atņemšanas sodu, tās nodošanas izsniegšanas dalībvalstij gadījumā tiks pakļauta faktiskam necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās riskam Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 4. panta izpratnē tās apcietinājuma apstākļu šajā dalībvalstī dēļ. Šim nolūkam izpildes tiesu iestādei ir jālūdz izsniegšanas tiesu iestādei sniegt papildu informāciju un [pēdējai minētajai] pēc tam, kad tā vajadzības gadījumā ir lūgusi palīdzību izsniegšanas dalībvalsts centrālajai iestādei vai kādai no centrālajām iestādēm minētā pamatlēmuma 7. panta izpratnē, ir jāsniedz šī informācija šādā lūgumā noteiktajā termiņā. Izpildes dalībvalsts tiesu iestādei ir jāatliek savs lēmums par attiecīgās personas nodošanu līdz brīdim, kad tā saņem papildu informāciju, kura tai ļauj noraidīt šāda riska esamību. Ja šī riska esamība nevar tikt noraidīta saprātīgā termiņā, šai iestādei ir jālemj par to, vai nodošanas procedūra ir jāizbeidz.

[Paraksti]